

EURÓPAI
BIZOTTSÁG

Brüsszel, 2013.11.27.
COM(2013) 822 final

2013/0408 (COD)

Javaslat

AZ EURÓPAI PARLAMENT ÉS A TANÁCS IRÁNYELVE

**a büntetőeljárás során gyanúsított vagy vádlott gyermekek részére nyújtandó eljárási
biztosítékokról**

{SWD(2013) 480 final}

{SWD(2013) 481 final}

{SWD(2013) 492 final}

INDOKOLÁS

1. A JAVASLAT HÁTTERE

1. Ennek az európai parlamenti és tanácsi irányelvre vonatkozó javaslatnak az a célja, hogy minimumkövetelményeket határozzon meg Unió-szerte azon gyermekek jogainak vonatkozásában, akik büntetőeljárásban gyanúsítottak vagy vádlottak, valamint akik a 2002/584/IB kerethatározat (a továbbiakban: európai elfogatóparancs) szerinti eljárások hatálya alá tartoznak.
2. A Stockholmi Program¹ erős hangsúlyt fektet a büntetőeljárásokban részt vevő egyéneket megillető jogok megerősítésére. A program 2.4. pontjában az Európai Tanács felkérte a Bizottságot, hogy terjesszen elő javaslatokat egy olyan fokozatos megközelítés meghatározására, amely a tisztességes eljáráshoz való jogra vonatkozó közös minimumkövetelmények meghatározásával megerősíti a gyanúsítottak és vádlottak jogait. Ez az intézkedés is részét képezi az EU gyermekjogi ütemtervének, amelynek kidolgozásában az Európai Parlament, a Régiók Bizottsága, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság és az Európa Tanács mellett a legfontosabb érdekeltek, például az UNICEF, a gyermekjogok védelmével foglalkozó tagállami ombudsmanok és a civil társadalom képviselői is részt vettek².
3. Három intézkedés már elfogadásra került: a büntetőeljárás során igénybe vehető tolmácsoláshoz és fordításhoz való jogról szóló 2010/64/EU európai parlamenti és tanácsi irányelv³ 2010 októberében, a büntetőeljárás során a tájékoztatáshoz való jogról szóló 2012/13/EU európai parlamenti és tanácsi irányelv⁴ 2012 májusában, valamint a büntetőeljárás során és az európai elfogatóparancshoz kapcsolódó eljárásokban ügyvédi segítség igénybevételéhez való jogról, valamint valamely harmadik félnek a szabadságelvonáskor történő tájékoztatásához való jogról és a szabadságelvonás ideje alatt harmadik felekkel és a konzuli hatóságokkal való kommunikációhoz való jogról szóló, 2013. október 22-i 2013/48/EU európai parlamenti és tanácsi irányelv⁵. E kezdeményezés az alábbi intézkedésekkel együtt kerül előterjesztésre: a gyanúsítottakat vagy vádlottakat a szabadságelvonás során megillető ideiglenes költségmentességhez való jogra vonatkozó intézkedések, valamint a büntetőeljárások során az ártatlanság vélelmének és a tárgyaláson való jelenlétéhez való jog bizonyos aspektusainak a megerősítését célzó irányelv.
4. Ez az irányelvjavaslat konkrét minimumszabályokat állapít meg a büntetőeljárásokban gyanúsított vagy vádlott gyermekek jogainak tekintetében. E szabályozási tevékenység révén ösztönzi a Charta és különösen annak 4., 6., 7., 24., 47. és 48. cikke alkalmazását, valamint támaszkodik az EJEE 3., 5., 6. és 8. cikkére az Emberi Jogok Európai Bírósága értelmezésében, amely ítélkezési gyakorlatában

¹ HL C 115., 2010.5.4., 1. o.

² A Bizottság Közleménye az Európai Parlamentnek, a Tanácsnak, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak és a Régiók Bizottságának, 2011.2.5., COM(2011) 60 végleges.

³ A büntetőeljárás során igénybe vehető tolmácsoláshoz és fordításhoz való jogról szóló 2010/64/EU irányelv, HL L 280., 2010.10.26., 1. o.

⁴ A büntetőeljárás során a tájékoztatáshoz való jogról szóló 2012/13/EU irányelv, HL L 142., 2012.6.1., 1. o.

⁵ A büntetőeljárás során és az európai elfogatóparancshoz kapcsolódó eljárásokban ügyvédi segítség igénybevételéhez való jogról, valamint valamely harmadik félnek a szabadságelvonáskor történő tájékoztatásához való jogról és a szabadságelvonás ideje alatt harmadik felekkel és a konzuli hatóságokkal való kommunikációhoz való jogról szóló 2013/48/EU irányelv, HL L 294., 2013.11.6., 1. o.

normákat határoz meg a kiszolgáltatott személyeket, így különösen a gyerekeket megillető különleges biztosítékok tekintetében. Ez az ítélkezési gyakorlat többek között előírja, hogy az eljárások tisztességes voltához és a tisztességes eljáráshoz való joghoz elengedhetetlen, hogy az érintett megértse az eljárás alapvető pontjait, részt vehessen az eljárásban, hatékonyan gyakorolhassa jogait, továbbá élhessen a magánélet védelméhez való joggal. Ebben az irányelvben kifejezetten rendelkezni kell a gyermekeket megillető eljárási biztosítékok fenti feltételek szerinti megerősítéséről.

5. Ezeket az intézkedéseket oly módon kell végrehajtani, hogy szem előtt tartják a gyermek mindenek felett álló érdekét az Európai Unió Alapjogi Chartája 24. cikkében meghatározottak szerint.
6. A gyanúsított és vádlott gyermekeket tisztelettel, méltósággal, szakmailag megfelelő módon, személyesen és megkülönböztetéstől mentes módon kell kezelni és gyermeki állapotukat elismerni, valahányszor az érintett gyermekek kapcsolatba kerülnek a büntetőeljárások keretében eljáró illetékes hatóságokkal. Mindez a gyermekeknek a társadalomba való visszailleszkedését is megkönnyíti azt követően, hogy szembesültek a büntető igazságszolgáltatási rendszerrel. Az ebben az irányelvben meghatározott jogok a gyanúsított vagy vádlott gyermekekre – tartózkodási jogállásuk vonatkozásában is – megkülönböztetéstől mentes módon alkalmazandók.
7. Ezzel az intézkedéssel egyidejűleg előterjesztésre kerül a büntetőeljárásokban gyanúsított vagy vádlott kiszolgáltatott nagykorú személyeket, illetőleg az európai elfogatóparancshoz kapcsolódó eljárások hatálya alatt álló kiszolgáltatott személyeket megillető eljárási biztosítékokra vonatkozó bizottsági ajánlás is.
8. A javaslat az Európai Unió működéséről szóló szerződés (EUMSZ) 82. cikkének (2) bekezdésén alapul.
9. A hatékony jogorvoslathoz és a tisztességes eljáráshoz való jogot, továbbá a védelemhez való jogot az Európai Unió Alapjogi Chartájának (a továbbiakban: Charta) 47. és 48. cikke, valamint az emberi jogok európai egyezményének (a továbbiakban: EJEE) 6. cikke biztosítja. Az említett jogok hatékony gyakorlása nagymértékben függ attól, hogy a gyanúsított vagy vádlott személy képes-e követni az eljárást, valamint teljes mértékben részt venni abban. A felsoroltakban akadályozhatja életkora, éretlensége vagy fogyatékosságai. Ez azt jelenti, hogy a gyermekek és a kiszolgáltatott nagykorú személyek esetében különleges intézkedéseket kell hozni annak biztosítására, hogy az érintettek hatékonyan részt vehessenek az eljárásokban, és az egyéb gyanúsítottakhoz vagy vádlottakhoz hasonló mértékben élhessenek a tisztességes eljáráshoz való jogukkal.⁶
10. Mivel a kiszolgáltatott nagykorú személy esetében hiányzik a közös meghatározás, valamint tekintettel a szubsidiaritás és az arányosság elvéhez kapcsolódó megfontolásokra, a Bizottság a jelenlegi szakaszban tartózkodik attól, hogy ezen irányelv alkalmazási körét kiterjessze a kiszolgáltatott nagykorú személyekre. Ehelyett a Bizottság ajánlást fog elfogadni, amelyben felszólítja a tagállamokat, hogy hozzanak létre biztosítékokat a kiszolgáltatott személyek vonatkozásában.

⁶ Annak vizsgálata során, hogy adott esetben megsértették-e az EJEE 6. cikkét az esetlegesen kiszolgáltatottnak tekinthető gyanúsított vagy vádlott vonatkozásában, az Emberi Jogok Európai Bírósága azt az irányadó elvet követte, miszerint a hangsúlyt arra kell helyezni, hogy az adott személy képes volt-e a tárgyaláson való „hatékony” részvételre.

2. AZ ÉRDEKELT FELEKKEL FOLYTATOTT KONZULTÁCIÓK ÉS A HATÁSVIZSGÁLATOK EREDMÉNYEI

11. Három szakértői találkozóra került sor: 2011. szeptember 23-án, 2012. április 26-án és 2012. december 11-én. A tagállamok képviselői, valamint az Európa Tanács, az Ifjúsági és Családjogi Bírák Nemzetközi Szövetsége és az ENSZ szakértői csoportjai, valamint a gyermekeket érintő esetekre szakosodott orvosi és jogi szakemberek megvitatták azokat az intézkedéseket, amelyeknek uniós szintű meghozatala növelhetné a büntetőeljárásokban részt vevő gyermekek és kiszolgáltatott nagykorú személyek védelmét.
12. A Bizottság hatástanulmányt végzett a jogalkotási javaslat alátámasztására. A hatásvizsgálatra vonatkozó jelentés a <http://ec.europa.eu/governance> címen érhető el.

3. A JAVASLAT JOGI ELEMEI

1. cikk – Tárgy

13. Az irányelv tárgya minimumszabályok megállapítása a büntetőeljárásokban gyanúsított vagy vádlott gyermekek, valamint az „európai elfogatóparancshoz kapcsolódó eljárások” hatálya alá tartozó gyermekek jogainak vonatkozásában.

2. cikk – Hatály

14. Az irányelv a gyermekekre, vagyis azokra a személyekre alkalmazandó a büntetőeljárás lezárásáig, akik a bűncselekmény elkövetésével való meggyanúsítás vagy -vádolás időpontjában nem töltötték be a 18. életévüket.
15. Ez az irányelv nem érinti a gyermekek büntetőjogi felelősségéhez kapcsolódó életkorra vonatkozó nemzeti szabályokat. Az említett életkortól kezdve a gyermekek büntetőjogi felelősséget viselnek tetteikért.
16. Egyes tagállamokban a bűncselekménynek minősülő cselekményeket elkövető gyermekek a nemzeti jog értelmében nem tartoznak a büntetőeljárások hatálya alá, ugyanakkor az alkalmazott egyéb eljárási formák meghatározott korlátozó intézkedések kiszabásához (például védelmi intézkedések, oktatási intézkedések) vezethetnek. Ezek az eljárások nem tartoznak ezen irányelv hatálya alá.

3. cikk – Fogalommeghatározás

17. A nemzetközi jogi okmányok⁷ szerint, a 18 év alatti személyeket gyermeknek kell tekinteni.

4. cikk – A gyermekek tájékoztatáshoz való joga

18. A gyermeket haladéktalanul tájékoztatni kell az ezen irányelv szerinti jogairól, amelyek kiegészítik a 2012/13/EU irányelv 3–7. cikkében foglalt jogokat, a 2012/13/EU irányelv 2. cikke (2) bekezdésében meghatározott kisebb súlyú jogsértések kivételével.
19. Ha a gyermek szabadságát elvonták, a 2012/13/EU irányelv 6. cikkének megfelelően a gyermek rendelkezésére bocsátandó, jogokról szóló levélnek hivatkozást kell tartalmaznia az ezen irányelv által biztosított jogokra is.

⁷ A gyermek jogairól szóló ENSZ-egyezmény (Egyezmény a Gyermek Jogairól) 1. cikke.

20. Ezt az irányelvet a büntetőeljárás során igénybe vehető tolmácsoláshoz és fordításhoz való jogról szóló 2010/64/EU irányelvben meghatározott normákkal összhangban kell végrehajtani.

5. cikk – A szülői felelősség gyakorlásának a tájékoztatáshoz való joga

21. Ez az irányelv további kiegészítő biztosítékokat ír elő a szülői felelősség gyakorlásának vagy egy megfelelő nagykorú személynek a tájékoztatáshoz való joga kapcsán annak érdekében, hogy figyelembe vegyék a gyermekek sajátos szükségleteit, amennyiben ez nem veszélyezteti az érintett személlyel szembeni vagy bármely más büntetőeljárás megfelelő lefolytatását.
22. A „szülői felelősség gyakorlója”: a gyermek felett szülői felelősséggel rendelkező személy vagy intézmény a házassági ügyekben és a szülői felelősségre vonatkozó eljárásokban a joghatóságról, valamint a határozatok elismeréséről és végrehajtásáról szóló, 2003. november 27-i 2201/2003/EK tanácsi rendelet által meghatározottaknak megfelelően.
23. A szülői felelősség gyakorlásának szerepe lényeges a gyermek erkölcsi és pszichológiai támogatása, valamint a számára adandó megfelelő iránymutatás biztosításához. A szülői felelősség gyakorlója alkalmas arra, hogy fokozottan óvja a gyanúsított gyermek védelemhez való jogát (pl. ügyvédet bízson meg vagy döntsön egy határozat megfellebbezéséről). Emellett a szülők jogilag felelősek, és polgári jogi felelősséggel tartoznak gyermekük viselkedéséért.
24. Ez a rendelkezés megfelel a nemzetközi szabályoknak, így például az Európa Tanács Miniszteri Bizottsága gyermekbarát igazságszolgáltatásra vonatkozó iránymutatásainak, a pekingi szabályoknak és a gyermekek jogairól szóló 2007. évi ENSZ-egyezmény a gyermekeket a fiatalkorúakra vonatkozó igazságszolgáltatás keretében megillető jogokra vonatkozó 10. sz. általános megjegyzésének.
25. Amennyiben a szülői felelősség gyakorlásának tájékoztatása ellentétes a gyermek mindenek felett álló érdekével, úgy ez a jog nem alkalmazandó. Ez lehet a helyzet például akkor, ha a szülői felelősség gyakorlója részt vett annak a bűncselekménynek az elkövetésében, amellyel a gyermeket gyanúsítják vagy vádolják, és emiatt összeférhetetlenség áll fenn. Ebben az esetben egy másik megfelelő nagykorú személyt kell tájékoztatni, illetőleg megkérni arra, hogy legyen jelen. A „más megfelelő nagykorú személy”: olyan hozzátartozó vagy a gyermekkel társadalmi kapcsolatban álló (a szülői felelősség gyakorlójától eltérő) személy, aki valószínűsíthetően együttműködik a hatóságokkal, továbbá lehetővé teszi a gyermek számára eljárási jogainak gyakorlását.

6. cikk – Az ügyvéd igénybeviteléhez való jog

26. E cikk biztosítja az ügyvédi segítség kötelező igénybevitelét a büntetőeljárásokban gyanúsított vagy vádlott gyermekek számára.
27. Az EJEE 6. cikke (3) bekezdésének c) pontja és a Charta 47. és 48. cikke biztosítja az egyénnek az ügyvédi segítség igénybeviteléhez való jogát. A 2013/48/EU irányelv általános szabályokat állapít meg a büntetőeljárásokban gyanúsított vagy vádlott személyek ilyen joga tekintetében, ugyanakkor lehetővé teszi, hogy a gyanúsítottak vagy vádlottak lemondjanak az ügyvédi segítség igénybeviteléhez való jogukról. Ez az irányelv további biztosítékként rendelkezik arról, hogy a gyermekek ne mondhassanak le erről a jogukról.

28. Az Emberi Jogok Európai Bírósága több ízben kiemelte, hogy mennyire fontos a gyermekek számára az ügyvédi segítségnyújtás az eljárások kezdetétől fogva és a rendőrségi kihallgatás során, ami arra enged következtetni, hogy az ügyvédi segítség igénybevételéről való lemondás jelentős kockázatokat jelenthet számukra. A gyermekek ügyvédi segítség igénybevételéhez való jogának jelentőségét valamennyi vonatkozó nemzetközi szabály is elismeri, így például az Európa Tanács Miniszteri Bizottsága gyermekbarát igazságszolgáltatásra vonatkozó iránymutatásai⁸, a pekingi szabályok⁹ és a gyermekek jogairól szóló 2007. évi ENSZ-egyezmény a gyermekeket a fiatalkorúakra vonatkozó igazságszolgáltatás keretében megillető jogokra vonatkozó 10. sz. általános megjegyzése¹⁰.
29. Egyes kisebb súlyú jogsértések vonatkozásában azonban aránytalan lenne az ügyvédi segítség igénybevételének kötelezővé tétele. Ez különösen a kisebb súlyú közlekedési jogszabálysértéseket, az általános önkormányzati rendeletekkel kapcsolatos kisebb súlyú jogsértéseket és a közrend elleni kisebb súlyú jogszabálysértéseket érinti, amelyek egyes tagállamokban bűncselekménynek minősülnek. Az ilyen jogsértések esetében az ügyésztől vagy a büntetőügyekben hatáskörrel rendelkező bíróságtól eltérő, hatáskörrel rendelkező hatóságoknak nem kell biztosítaniuk az ügyvédi segítségnek az ebben az irányelvben biztosított kötelező igénybevételéhez való jogot.

7. cikk – Az egyéni értékeléshez való jog

30. Ez a cikk biztosítja a gyermek egyéni értékeléshez való jogát. Ilyen egyéni értékelésre annak érdekében van szükség, hogy azonosítsák a gyermek sajátos szükségleteit a védelem, oktatás, képzés és a társadalomba való visszailleszkedés kapcsán, valamint hogy meghatározzák, hogy a gyermek igényel-e különleges intézkedéseket a büntetőeljárás során, és ha igen, milyen mértékben. A gyermek személyes jellemzői, érettsége, továbbá gazdasági és társadalmi háttere igen eltérőek lehetnek.
31. Az egyéni értékelést az eljárás megfelelő szakaszában, de legkésőbb a vádemelés előtt kell elvégezni, és a nemzeti joggal összhangban kell rögzíteni.
32. A 2011/36/EU irányelv 8. cikkének sérelme nélkül, az egyéni értékelés során különös figyelmet kell fordítani azokra a gyermekekre, akik olyan bűncselekményekben vettek részt, amelyek elkövetésére az emberkereskedelem áldozataiként kényszerültek.
33. Az említett értékelés terjedelmét és részleteit adott esetben a bűncselekmény súlyához, illetőleg a kiszabott büntetés mértékéhez kell igazítani, amennyiben a gyermeket a feltételezett vagy vád szerinti bűncselekmény elkövetésében bűnösnek találják. Például a tervek szerint mélyrehatóbb értékelés alkalmazható a súlyos bűncselekmények, például rablás vagy előre kitervelten elkövetett emberölés esetében.
34. Az egyéni értékelést naprakésszé kell tenni a büntetőeljárás folyamán, és az érintett gyermek tekintetében előzetesen elvégzett egyéni értékeléseket fel lehet használni, amennyiben azokat naprakésszé tették.
35. A tagállamok eltérhetnek ettől a kötelezettségtől, ha az eset körülményeit figyelembe véve nem tekinthető arányosnak az egyéni értékelés elvégzése, függetlenül attól,

⁸ 37. pont (a 43. pontig).

⁹ 15.1. pont.

¹⁰ 49. pont.

hogy a gyermek korábban a tagállami hatóságok látókörébe került-e büntetőeljárások kapcsán. Ilyen esetekben a gyermek megóvásáért vagy jólétéért felelős valamely hatóságot tájékoztatni kell arról, hogy nem készült egyéni értékelés.

8. cikk – Az orvosi vizsgálatához való jog

36. A gyermeknek a fogva tartása idején az orvos által végzett orvosi vizsgálatához, valamint a megfelelő orvosi ellátáshoz való joga nemzetközi jogi okmányok ajánlásában, így például a 2007. évi ENSZ-egyezmény a gyermekeket a fiatakorúakra vonatkozó igazságszolgáltatás keretében megillető jogokra vonatkozó 10. sz. általános megjegyzésében szerepel. A gyermekek fiatal korukból, valamint testi és szellemi éretlenségükből adódóan nagyobb mértékben vannak kitéve a rossz bánásmódnak és az egészségügyi problémáknak mint a gyanúsított vagy vádlott személyek más csoportjai. Gyakran esetleg nem is képesek arra, hogy megfelelően tudassák egészségügyi problémáikat. Különös gondot kell fordítani a gyermekek sérthetlenségének biztosítására, különösen a fogva tartás idején.
37. A szabadságától megfosztott gyermeknek jogot kell biztosítani az orvosi vizsgálatához a szülői felelősséget gyakorló személy, a megfelelő nagykorú személy vagy a gyermek ügyvédjének kérésére. Az ilyen orvosi vizsgálatot orvosszakértőnek kell elvégeznie.
38. A szabadságelvonás vagy a gyermekkel szemben hozott intézkedések meghosszabbítása esetén az orvosi vizsgálat megismételhető.
39. Ha a gyermek elvégzett orvosi vizsgálat alapján arra a következtetésre jutnak, hogy a gyermekkel szemben folyó büntetőeljárás ideje alatt tervezett intézkedések (pl. a gyermek kihallgatása, fogva tartása) nem egyeztethetők össze a gyermek általános szellemi és fizikai állapotával, az illetékes hatóságoknak megfelelő, a nemzeti joggal összhangban álló intézkedéseket kell tenniük (pl. a kihallgatás elhalasztása, a gyerek orvosi kezelése). Kellően figyelembe kell venni a gyermek mindenek felett álló érdekét.

9. cikk – A gyermekek kihallgatása

40. A gyermekek kihallgatása potenciálisan veszélyes helyzetet jelent, amelyben a gyermekek eljárási jogait és méltóságát nem mindig tartják tiszteletben, és kiszolgáltatottságukat adott esetben nem veszik megfelelően figyelembe.
41. Annak érdekében, hogy biztosítható legyen azoknak a gyermekeknek a megfelelő védelme, akik nem mindig képesek az adott esetben a rendőrség által végzett kihallgatás tartalmának megértésére, a gyermekek kihallgatásáról audiovizuális felvételt kell készíteni. Ugyanakkor aránytalan lenne előírni, hogy az illetékes hatóságok valamennyi esetben biztosítsák az audiovizuális felvétel készítését. Kellően figyelembe kell venni az ügy összetettségét, a feltételezett vagy vád szerinti bűncselekmény súlyát, valamint a lehetségesen kiszabható büntetést. Abban az esetben azonban, ha a gyermeket megfosztották szabadságától, a kihallgatást mindig rögzíteni kell.
42. A kihallgatásról készült felvételt annak tartalma és összefüggéseinek megerősítése érdekében kizárólag az igazságügyi hatóságok és az eljárásban részt vevő felek számára kell hozzáférhetővé tenni. A felvételek nyilvános közzétételét meg kell akadályozni. Ezen túlmenően, a kihallgatások hosszát, módját és sebességét hozzá kell igazítani a kihallgatandó gyermek életkorához vagy érettségéhez.

10. cikk – A szabadsághoz való jog

43. A szabadsághoz és biztonsághoz való jogot az EJEE 5. cikkének (1) bekezdése és a Charta 6. cikke rögzíti.
44. Összhangban a nemzetközi szabályokkal, például a gyermekek jogáról szóló ENSZ-egyezmény 37. cikkével, az ENSZ a gyermekeket a fiatalkorúakra vonatkozó igazságszolgáltatás keretében megillető jogokra vonatkozó 2007. évi, 10. sz. általános megjegyzésének 79. pontjával, valamint az Európa Tanács Miniszteri Bizottságának ajánlásával¹¹, a gyermekekkel szemben szabadságelvonással járó intézkedés alkalmazására csak a legvégső esetben, és a lehető legrövidebb időre kerülhet sor¹².
45. Figyelembe véve a fenti nemzetközi normákat, ez az irányelv minimumszabályokat állapít meg a fogva tartásra vonatkozóan. Ez nem érinti a tagállamok az ilyen nemzetközi normáknak való megfelelését a fogva tartás, és különösen a gyermekek felnőtté váló elkülönítése és az oktatási intézkedésekhez való hozzáférés vonatkozásában, a büntetőjogi felelősséget megállapító ítélet meghozatalán túl is.

11. cikk – Alternatív intézkedések

46. Annak érdekében, hogy a gyermekek esetében el lehessen kerülni a szabadságelvonást, a hatáskörrel rendelkező hatóságoknak a szabadságelvonás alternatívájaként alkalmazható valamennyi intézkedést meg kell hozni, amennyiben az a gyermek mindenek felett álló érdekét szolgálja. Az ilyen intézkedések közé tartozik például a hatáskörrel rendelkező hatóságoknál való jelentkezési kötelezettség, a meghatározott személyekkel való kapcsolatfelvételre vonatkozó korlátozások vagy a gyógykezeléseken és oktatási intézkedésekben való részvétel¹³.

12. cikk – A különleges bánásmódhoz való jog szabadságelvonás esetén

47. Bizonyos esetekben szükség lehet a szabadságelvonásra, például a bizonyítékok meghamisításával kapcsolatos kockázat vagy a tanúk befolyásolásának elkerülésére, vagy amennyiben fennáll az összejátszás, illetőleg a szökés veszélye. Ilyen esetekben kiemelt figyelmet kell fordítani a fogva tartott gyermekekkel szemben alkalmazott bánásmódra.
48. Emellett, figyelemmel a szabadságától megfosztott gyermek kiszolgáltatottságára, a családi kapcsolatok fontosságára és a társadalomba való visszailleszkedés ösztönzésére, a hatáskörrel rendelkező hatóságoknak tiszteletben kell tartaniuk és aktívan támogatniuk kell a gyermekek nemzetközi és európai jogi aktusokban meghatározott jogait. Az egyéb jogok kiegészítéseként a gyermekek számára különösen az alábbi jogokat kell biztosítani:
- (a) rendszeres és érdemi kapcsolatot tartsanak fenn szüleikkel, családtagjaikkal és barátaikkal. E jog korlátozását soha nem szabad büntetésként alkalmazni;
 - (b) megfelelő oktatásban, tanácsadásban és képzésben részesüljön,
 - (c) orvosi kezelésben részesüljön.

¹¹ A Miniszteri Bizottság a fiatalkorú elkövetőkre vonatkozó európai szabályokról szóló R (2008) 11. sz. ajánlása, 59.1. pont; az Európa Tanács Miniszteri Bizottságának a gyermekbarát igazságszolgáltatásról szóló iránymutatásai, 19. pont.

¹² A kölcsönös bizalom megerősítése a jog érvényesülésén alapuló európai térségben c. zöld könyv gyermekekre vonatkozó 5. fejezete, COM(2011) 327 végleges, 2011.4.14.

¹³ Lásd a kölcsönös elismerés elvének az Európai Unió tagállamai közötti, az előzetes letartóztatás alternatívájaként felügyeleti intézkedéseket elrendelő határozatokra történő alkalmazásáról szóló, 2009. október 23-i 2009/829/IB tanácsi kerethatározat 8. cikkét, HL L 294., 2009.11.11., 20. o.

49. A gyermekeket a nemzetközi normákkal¹⁴ összhangban a felnőttektől elkülönítve kell fogva tartani annak érdekében, hogy figyelembe vehessék szükségleteiket és kiszolgáltatottságukat. Ha egy fogva tartott gyermek betölti a 18. életévét, az érintett személy számára biztosítani kell az elkülönített fogva tartás folytatásának lehetőségét. E célból figyelembe kell venni az adott eset sajátos körülményeit. Az ezen irányelvben meghatározott intézkedések azonban nem írják elő külön fogdák vagy börtönök létrehozását a gyermekek számára.

13. cikk – Az ügyek kellő időben történő, gondos kezelése

50. A gyermekeket érintő eljárásokban a sürgősség elvét kell alkalmazni, így biztosítva az adott esetre való gyors reagálást és a gyermek mindenek felett álló érdekének védelmét. A bíróságoknak különös gondossággal kell eljárniuk, hogy elkerülhető legyen a gyermek családjára és társadalmi kapcsolataira nézve káros következmények előfordulásának bármilyen kockázata.

14. cikk – A magánélet védelméhez való jog

51. A büntetőeljárásban gyanúsított vagy vádlott gyermekek magánéletének védelmére vonatkozó követelmény nemzetközi normákból ered¹⁵. A büntetőeljárásban való érintettség megbélyegzi az érintett személyeket, és különösen a gyermekekre nézve járhat káros következményekkel azáltal, hogy csökkenti a gyermekek esélyeit a társadalomba való visszailleszkedés, valamint a jövőbeli szakmai és társadalmi életük során. A büntetőeljárásában érintett gyermekek magánéletének védelme az ifjúsági rehabilitáció egyik kritikus alkotóeleme.
52. A gyermeket érintő ítéleteket a nyilvánosság kizárása mellett kell kihirdetni. Kivételes esetekben és a gyermek mindenek felett álló érdekének kellő figyelembevételét követően a Bíróság dönthet úgy, hogy a tárgyalást nyilvánossá teszi.
53. Tekintettel továbbá a gyermek és a család mindenek felett álló érdekére, a hatóságoknak meg kell akadályozniuk az említettek beazonosítására alkalmas információk (pl. név, valamint a gyermekről és a családtagokról készült fényképek) közzétételét.

15. cikk – A szülői felelősség gyakorlójának a bírósági tárgyalásokon való részvételhez való joga

54. Annak érdekében, hogy a bírósági tárgyalások során biztosítani lehessen a gyermek megfelelő segítségét és támogatását, a szülői felelősség gyakorlójának vagy az 5. cikkben említett másik megfelelő nagykorú személynek jelen kell lennie a tárgyaláson.

16. cikk – A gyermekek személyes jelenlétéhez való joga azon a tárgyaláson, amelynek célja bűnösségük kérdésének vizsgálata

55. Ha a gyermekek nincsenek jelen a tárgyaláson, a védelemhez való joguk érvényesítése veszélyben forog. A vádlottaknak ebben az esetben nincsen lehetőségük sem arra, hogy a bíróság előtt előadják a tények saját értelmezését, sem pedig arra, hogy megfelelően bemutassák bizonyítékaikat. Ezért előfordulhat, hogy

¹⁴ A gyermekek jogáról szóló ENSZ-egyezmény 37. cikke, a pekingi szabályok 13.4. cikke, az Európa Tanács Miniszteri Bizottsága gyermekbarát igazságszolgáltatásra vonatkozó iránymutatásainak IV.A.6.20. pontja.

¹⁵ Az Európa Tanács Miniszteri Bizottsága gyermekbarát igazságszolgáltatásra vonatkozó iránymutatásainak IV.A.2.6. pontja.

úgy állapítják meg a vádlottak bűnösségét, hogy nem volt lehetőségük megcáfolni a büntetőjogi felelősséget megállapító ítélet indokait.

56. Elengedhetetlen a védelemhez való jog gyakorlásához a tárgyaláson való jelenléthez való jog, illetőleg a tárgyaláson való jelenléthez való jogról való lemondás lehetősége a jogról való tájékoztatást követően.
57. A 16. cikk előírja a tagállamok számára, hogy az EJEB ítélkezési gyakorlatának megfelelően a jelenléthez való jogot valamennyi olyan tárgyalás esetében biztosítani kell, amelynek célja a vádlott bűnösségének megállapítása (függetlenül attól, hogy büntetőjogi felelősséget megállapító ítélet vagy felmentő ítélet születik-e). A gyermekek jelenléte a büntetőeljárásnak ezen a pontján különösen fontos, tekintettel annak lehetséges következményeire.

17. cikk –Az európai elfogatóparancshoz kapcsolódó eljárások

58. Ez az irányelv alkalmazandó a 2002/584/IB kerethatározat szerinti eljárás hatálya alá tartozó gyermekekre a végrehajtó államban foganatosított letartóztatásuk időpontjától kezdve. Az EEP-rendszer javítása alapelveként szerepel az EEP-ről szóló tanácsi kerethatározat végrehajtására vonatkozó harmadik bizottsági jelentésben¹⁶.
59. A végrehajtó tagállamok illetékes hatóságai a jogokat ezen irányelv előírásai szerint alkalmazzák. Ez elősegíti a kölcsönös bizalmat és elismerést azáltal, hogy a kibocsátó tagállamban biztosítottal azonos, minimális szintű védelmet biztosít a gyermekek számára a végrehajtó tagállamban.
60. Az EEP végrehajtási eljárásai nem fognak késedelmet szenvedni, mivel e cikk nem érinti a kerethatározatban megállapított határidőket.
61. Tekintettel a gyermek mindenek felett álló érdekére és összhangban a nemzetközi előírásokkal, miszerint a gyermekekkel szemben szabadságelvonással járó intézkedés alkalmazására csak a legvégső esetben, és a lehető legrövidebb időtartam vonatkozásában kerülhet sor (*lásd a fenti 10. cikket*), az illetékes hatóságoknak meg kell hozni minden olyan intézkedést, amely korlátozza az európai elfogatóparancs hatálya alatt álló gyermekek szabadságmegvonásának időtartamát.

18. cikk – A költségmentességhez való jog

62. Ez az irányelv nem irányul a költségmentesség szabályozására, ugyanakkor kötelezi a tagállamokat annak biztosítására, hogy a hazai jog szerinti költségmentességi rendszereik garantálják az ügyvédi segítség igénybevételéhez való jog hatékony gyakorlását.
63. A gyanúsított vagy vádlott gyermekeket a szabadságmegvonás idején, illetőleg az európai elfogatóparancshoz kapcsolódó eljárások hatálya alatt megillető, ideiglenes költségmentességhez való jogot a büntetőeljárásokban gyanúsított vagy vádlott, szabadságuktól megfosztott személyek, valamint az európai elfogatóparancshoz kapcsolódó eljárások keretében keresett személyek ideiglenes költségmentességhez való jogáról szóló irányelv [irányelvjavaslat], valamint a büntetőeljárások során a gyanúsítottakat és vádlottakat megillető költségmentességhez való jogról szóló bizottsági ajánlás [bizottsági ajánlásra vonatkozó javaslat] fogja szabályozni. Az

¹⁶ A Bizottság jelentése az Európai Parlamentnek és a Tanácsnak az európai elfogatóparancsról és a tagállamok közötti átadási eljárásokról szóló, 2002. június 13-i tanácsi kerethatározat 2007-től való végrehajtásáról – COM(2011) 175, 2011.4.11.

ajánlás az anyagi helyzetre vagy a megalapozottságra vonatkozó vizsgálatok vonatkozásában külön is hivatkozik a gyermekek helyzetére¹⁷.

19. cikk – Képzés

64. A gyermekeket érintő eseteket kezelő igazságügyi és bűnüldöző hatóságok, valamint a büntetés-végrehajtási intézmények a gyermekeket érintő ügyeket kezelő alkalmazottainak, illetve felügyelőinek tisztában kell lenniük a különböző korú gyermekek különleges szükségleteivel, és ügyelniük kell arra, hogy az eljárást ezekhez igazítsák. Ebből a célból megfelelő képzést kell kapjanak, amely felöleli a gyermekeket megillető jogokat, a különböző korú gyermekek szükségleteinek tanulmányozását, a gyermekek fejlődését, a gyermekpszichológiát, a pedagógiai készségeket, a különböző korú és fejlettségű, valamint a különlegesen kiszolgáltatott helyzetben élő gyermekekkel való kommunikációt.¹⁸ A gyermekeket érintő esetekre specializálódott védőügyvédek számára is lehetővé kell tenni az ilyen képzéshez való hozzáférést.
65. Megfelelő szintű képzésben kell részesíteni azokat a személyeket is, akik a gyermekek számára támogató vagy helyreállító igazságszolgáltatási szolgáltatásokat nyújtanak, hogy ezáltal biztosítható legyen a gyermekekkel való tisztességes, pártatlan és szakmai hozzáértésen alapuló bánásmód.

20. cikk – Adatgyűjtés

66. Annak érdekében, hogy nyomon követhető és értékelhető legyen ennek az irányelvnek a hatékonysága és eredményessége, a tagállamoknak adatokat kell gyűjteniük az ezen irányelvben meghatározott jogok érvényesítése vonatkozásában. A releváns adatok magukban foglalják az igazságügyi hatóságok és a bűnüldöző szervek által rögzített adatokat, valamint lehetőség szerint az egészségügyi és a szociális jóléti szolgálatok által összeállított adminisztratív adatokat.

21. cikk – Költségek

67. Az ezen irányelv alkalmazásából eredő, a gyermek felmérésével, orvosi vizsgálatával és az audiovizuális felvétel készítésével kapcsolatos költségeket a tagállamok viselik a gyanúsított vagy vádlott gyermek büntetőjogi felelősségét megállapító ítélet meghozatala esetében is.

22. cikk – Csökkentést kizáró rendelkezés

68. Ez a cikk biztosítja, hogy az irányelvvel összhangban megállapított minimumkövetelmények eredményeként ne csökkenjen az egyes tagállamokban megállapított normák szintje, valamint hogy megmaradjon a Chartában és az EJEE-ben meghatározott szint. Mivel ez az irányelv minimumszabályokat határoz meg, a tagállamok az ebben az irányelvben elfogadottaknál magasabb szintű normákat is megállapíthatnak.

23. cikk – Átültetés

69. A tagállamoknak [a kihirdetését követő 24 hónap elteltével] végre kell hajtaniuk az irányelvet, és ugyanaddig az időpontig továbbítaniuk kell a tagállami jogba átültető rendelkezéseket a Bizottságnak.

¹⁷ Lásd a 6. és 12. pontot.

¹⁸ Mindez olyan nemzetközi normákból is következik, mint például a gyermek jogáról szóló ENSZ-egyezmény 40. pontjának (1) és (3) bekezdése és az Európa Tanács Miniszteri Bizottsága gyermekbarát igazságszolgáltatásra vonatkozó iránymutatásainak 63. pontja.

70. A tagállamoknak be kell jelenteniük átültetési intézkedéseiket, és mellékelniük kell egy vagy több olyan dokumentumot, amelyek ismertetik az irányelv elemei és a nemzeti átültető eszköz megfelelő részei közötti kapcsolatot.

24. cikk – Hatálybalépés

71. E cikk úgy rendelkezik, hogy az irányelv az *Európai Unió Hivatalos Lapjában* való kihirdetését követő huszadik napon lép hatályba.

4. A SZUBSZIDIARITÁS ELVE

72. A javaslat célkitűzéseit a tagállamok nem tudják kielégítő mértékben megvalósítani, mivel a javaslat célja a tagállamok közötti kölcsönös bizalom előmozdítása, és ezért fontos megállapodásra jutni a büntetőeljárásban gyanúsított vagy vádolt gyermekeket az egész Unióban megillető eljárási biztosítékokra vonatkozó minimumkövetelmények tekintetében. Az irányelvjavaslatot kísérő hatásvizsgálat ismerteti bővebben az uniós fellépés szükségességét, és részletesebb magyarázatot ad arra, hogy miért alkalmasabb az Unió arra, hogy a büntetőeljárás által érintett gyermekekre vonatkozó különleges biztosítékokkal kapcsolatos lépéseket tegyen.

5. AZ ARÁNYOSSÁG ELVE

73. A javaslat megfelel az arányosság elvének, mivel az említett célkitűzés európai szintű megvalósításához szükséges minimumra szorítkozik, és nem lépi túl az ehhez szükséges mértéket. Elvetettük azokat az intézkedéseket, amelyek jelentős változásokat eredményeztek volna a tagállamok büntető igazságszolgáltatási rendszereiben, mivel a céljuk a normák ennél átfogóbb, például a büntetőjogi felelősség viselésére irányadó életkor, a fiatalkorúak bíróságának létrehozása vagy az alternatív szankciók tekintetében történő harmonizálása volt. Az uniós fellépés arányossága érdekében ez az irányelv így nem javasol átfogó szabályrendszert a büntetőeljárás által érintett gyermekek vonatkozásában, hanem csak minimális szabályokat hoz létre, amelyek elengedhetetlenek ahhoz, hogy teljesüljön a gyermekek hatékony védelmét biztosító követelmény létrejöttére és a kölcsönös bizalom, valamint az igazságügyi együttműködés megerősítésére vonatkozó célkitűzés.

6. KÖLTSÉGVETÉSI VONZATOK

74. E javaslatnak nincsenek az Európai Unió költségvetését érintő költségvetési vonzatai.

Javaslat

AZ EURÓPAI PARLAMENT ÉS A TANÁCS IRÁNYELVE**a büntetőeljárás során gyanúsított vagy vádlott gyermekek részére nyújtandó eljárási biztosítékokról**

AZ EURÓPAI PARLAMENT ÉS AZ EURÓPAI UNIÓ TANÁCSA,

tekintettel az Európai Unió működéséről szóló szerződésre és különösen annak 82. cikke (2) bekezdésének b) pontjára,

tekintettel az Európai Bizottság javaslatára,

a jogalkotási aktus tervezete nemzeti parlamenteknek való megküldését követően,

tekintettel az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleményére¹⁹,

tekintettel a Régiók Bizottságának véleményére²⁰,

rendes jogalkotási eljárás keretében,

mivel:

- (1) Ennek az irányelvnek az a célja, hogy eljárási biztosítékokat hozzon létre annak garantálására, hogy a büntetőeljárás során gyanúsított vagy vádlott gyermekek képesek legyenek az ilyen eljárások megértésére és követésére, valamint a tisztességes eljáráshoz való joguk gyakorlására, hogy megelőzhető legyen a gyermekek bűnismétlése és elősegíthető legyen társadalmi beilleszkedésük.
- (2) A gyanúsítottak és vádlottak eljárási jogainak védelmére vonatkozó minimumszabályok megállapítása révén ennek az irányelvnek erősítenie kell a tagállamok bizalmát a többi tagállam igazságszolgáltatási rendszerei iránt, és ezáltal elősegítheti a bűnügyi határozatok kölcsönös elismerésének javítását. A közös minimumszabályoknak továbbá meg kell szüntetniük a polgárok tagállamok területén történő szabad mozgásának akadályait.
- (3) Noha mindegyik tagállam részes fele az emberi jogok és alapvető szabadságok védelméről szóló európai egyezménynek, a Polgári és Politikai Jogok Nemzetközi Egyezségokmányának és a gyermek jogairól szóló ENSZ-egyezménynek, a tapasztalatok szerint önmagában ez a tény nem minden esetben nyújt alapot arra, hogy kellő mértékben megbízzanak a többi tagállam büntetőjogi igazságszolgáltatási rendszerében.
- (4) A Stockholmi Program²¹ határozott hangsúlyt fektet a büntetőeljárásokban részt vevő egyéneket megillető jogok megerősítésére. A program 2.4. pontjában az Európai Tanács felkérte a Bizottságot, hogy fokozatos megközelítést²² alkalmazva terjesszen elő javaslatokat a gyanúsítottak és vádlottak jogainak megerősítésére.

¹⁹ HL C... , . . o.

²⁰ HL C... , . . o.

²¹ HL C 115., 2010.5.4., 1. o.

²² HL C 291., 2009.12.4., 1. o.

- (5) Mostanáig három intézkedést fogadtak el, nevezetesen a 2010/64/EU európai parlamenti és tanácsi irányelvet²³, a 2012/13/EU európai parlamenti és tanácsi irányelvet²⁴, valamint a 2013/48/EU európai parlamenti és tanácsi irányelvet²⁵.
- (6) Ez az irányelv előmozdítja a gyermekek jogait, figyelembe véve az Európa Tanács gyermekbarát igazságszolgáltatásról szóló iránymutatásait.
- (7) Különösen nagy figyelmet kell fordítani a büntetőügyekben gyanúsított vagy vádlott gyermekekre, hogy ezáltal képesek legyenek megőrizni a fejlődésre, valamint a társadalomba való visszailleszkedésre vonatkozó képességüket.
- (8) Ezt az irányelvet a gyermekekre, vagyis azokra a személyekre kell alkalmazni a jogerős bírósági határozat meghozatalával bezárólag, akik annak a bűncselekménynek az időpontjában, amelynek elkövetésével gyanúsítják vagy vádolják őket, még nem töltötték be 18. életévüket, függetlenül attól, hogy mennyi idősek a büntetőeljárás idején.
- (9) Ezt az irányelvet továbbá olyan bűncselekmények vonatkozásában kell alkalmazni, amelyeket a fent említett gyanúsított vagy vádlott személyek 18. életévük betöltését követően követtek el, és amelyeket – mivel elválaszthatatlanul kapcsolódnak olyan bűncselekményekhez, amelyek esetében a büntetőeljárás kezdetén az érintett személy még nem töltötte be 18. életévét – együttesen kell a nyomozást lefolytatni, valamint vonatkozásukban vádat emelni.
- (10) Olyan esetekben, amikor valamely személy gyanúsítottá vagy vádlottá válásának időpontjában már betöltötte 18. életévét, a Bizottság arra ösztönzi a tagállamokat, hogy egészen az érintett személy 21 éves korának betöltéséig alkalmazzák az ezen irányelvben meghatározott eljárási biztosítékokat.
- (11) A tagállamok a gyermek életkorát a gyermek saját állításai, a gyermek családi állapotának ellenőrzése, dokumentumkutatás, egyéb bizonyítékok, vagy ha ilyen bizonyítékok nem állnak rendelkezésre vagy nem meggyőzőek, orvosi vizsgálat alapján állapítja meg.
- (12) Ezen irányelv végrehajtásakor figyelembe kell venni a 2012/13/EU irányelv és a 2013/48/EU irányelv rendelkezéseit. A kisebb súlyú jogsértések tekintetében a tájékoztatást a 2012/13/EU irányelv 2. cikke (2) bekezdésében meghatározott feltételek mellett kell nyújtani. Mindazonáltal ez az irányelv további kiegészítő biztosítékokat nyújt a szülői felelősség gyakorlója számára nyújtandó információk, valamint az ügyvédi segítség kötelező igénybevétele tekintetében annak érdekében, hogy figyelembe vegyék a gyermekek sajátos szükségleteit.
- (13)** Ha a gyermek szabadságát elvonták, a 2012/13/EU irányelv 4. cikkének megfelelően a gyermek rendelkezésére bocsátott jogokról szóló levélnek egyértelmű információkat kell tartalmaznia a gyermek ezen irányelv szerinti jogairól.

²³ Az Európai Parlament és a Tanács 2010. október 20-i 2010/64/EU irányelve a büntetőeljárás során igénybe vehető tolmácsoláshoz és fordításhoz való jogról, HL L 280., 2010.10.26., 1 o.

²⁴ Az Európai Parlament és a Tanács 2012. május 22-i 2012/13/EU irányelve a büntetőeljárás során a tájékoztatáshoz való jogról, HL L 142., 2012.6.1., 1.o.

²⁵ Az Európai Parlament és a Tanács 2013. október 22-i 2013/48/EU irányelve a büntetőeljárás során és az európai elfogatóparancshoz kapcsolódó eljárásokban ügyvédi segítség igénybevételéhez való jogról, valamint valamely harmadik félnek a szabadságelvonáskor történő tájékoztatásához való jogról és a szabadságelvonás ideje alatt harmadik felekkel és a konzuli hatóságokkal való kommunikációhoz való jogról, HL L 294., 2013.11.6., 1. o.

- (14) A „szülői felelősség gyakorlója”: bármely személy, aki a 2201/2003/EK tanácsi rendeletben²⁶ meghatározottak szerinti szülői felelősséget gyakorolja a gyermek felett. A szülői felelősség a gyermek személyével, illetve vagyonával kapcsolatos valamennyi jogot és kötelességet jelenti, amelyet valamely természetes vagy jogi személy bírósági határozat, törvényi előírás, illetve jogilag kötelező megállapodás útján gyakorol, ideértve a felügyeleti és a láthatási jogot.
- (15) A gyermekek esetében biztosítani kell a jogot arra, hogy a szülői felelősség gyakorlója szóban vagy írásban tájékoztatást kapjon az alkalmazandó eljárási jogokról. Ezt a tájékoztatást haladéktalanul meg kell adni, és olyan részletességgel, amely az eljárás tisztességességének megóvásához és a gyermek védelemhez jogának tényleges gyakorlásához szükséges. Abban az esetben, ha a szülői felelősség gyakorlójának az ezekről a jogokról való tájékoztatása ellentétes a gyermek mindenek felett álló érdekével, másik megfelelő nagykorú személyt kell tájékoztatni.
- (16) A gyermekek számára nem szabad lehetővé tenni az ügyvédi segítség igénybevételéhez való jogról való lemondást, mivel a gyermekek nem képesek a büntetőeljárás teljes mértékben történő megértésére és követésére. Ezért a gyermekek számára kötelezővé kell tenni az ügyvédi jelenlétét vagy segítség igénybevételét.
- (17) Egyes tagállamokban az ügyésztől vagy a büntetőügyekben hatáskörrel rendelkező bíróságtól eltérő hatóságok is hatáskörrel rendelkeznek viszonylag kisebb súlyú jogsértések esetében a szabadságelvonástól eltérő büntetések kiszabására. Ez lehet a helyzet például a nagy számban elkövetett közlekedési szabálysértések esetén, amelyeket közúti ellenőrzést követően állapíthatnak meg. Ilyen esetben nem lenne ésszerű megkövetelni az illetékes hatóságoktól, hogy biztosítsák az ügyvédi segítség kötelező igénybevételéhez való jogot. Amennyiben valamely tagállam joga úgy rendelkezik, hogy a kisebb súlyú jogsértésekre vonatkozó büntetéseket ilyen hatóság szabja ki, és az ilyen büntetés kiszabásával szemben jogorvoslati kérelemmel lehet élni, illetve az ügyet más módon büntetőügyekben hatáskörrel rendelkező bíróság elé lehet terjeszteni, az ügyvédi segítség kötelező igénybevételéhez való jogot csak a jogorvoslati kérelem révén vagy más módon a büntetőbíróság elé terjesztett ügyekkel kapcsolatban lefolytatott eljárásra kell alkalmazni. Néhány tagállamban a gyermekek részvételével zajló eljárást adott esetben büntetések kiszabására jogosult ügyészek kezelik. Az ilyen eljárásokban a gyermekek számára kötelezővé kell tenni az ügyvédi segítség igénybevételét.
- (18) Egyes tagállamokban bizonyos kisebb súlyú jogsértések, különösen a kisebb súlyú közlekedési jogszabálysértések, az általános önkormányzati rendeletekkel kapcsolatos kisebb súlyú jogsértések és a közrend elleni kisebb súlyú jogszabálysértések bűncselekménynek minősülnek. Ilyen esetekben aránytalan lenne megkövetelni az illetékes hatóságoktól, hogy biztosítsák az ügyvédi segítség kötelező igénybevételéhez való jogot. Amennyiben valamely tagállam joga úgy rendelkezik, hogy kisebb súlyú jogsértések esetében nem szabható ki büntetésként szabadságelvonás, az ügyvédi segítség kötelező igénybevételéhez való jog csak a büntetőügyekben hatáskörrel rendelkező bíróság előtti eljárásokra alkalmazandó.
- (19) A büntetőeljárás során gyanúsított vagy vádlott gyermekek számára biztosítani kell az egyéni értékeléshez való jogot a védelem, oktatás, képzés és társadalmi integráció tekintetében fennálló sajátos szükségleteik feltérképezésének érdekében, hogy

²⁶ A Tanács 2003. november 27-i 2201/2003/EK rendelete a házassági ügyekben és a szülői felelősségre vonatkozó eljárásokban a joghatóságról, valamint a határozatok elismeréséről és végrehajtásáról, HL L 338., 2003.12.23., 1. o.

meghatározzák, a gyermek igényel-e különleges intézkedéseket a büntetőeljárás során, és ha igen, milyen mértékben, valamint hogy megállapítsák az érintett gyermekek büntetőjogi felelősségének mértékét, illetőleg a büntetés vagy oktatási intézkedés megfelelőségét.

- (20) A letartóztatott vagy fogva tartott gyermek személyi sérthetetlenségének biztosítása érdekében a gyermek számára biztosítani kell az orvosi vizsgálatához való jogot. Az orvosi vizsgálatot orvosnak kell elvégeznie.
- (21) Annak érdekében, hogy biztosítani lehessen azoknak a gyermekeknek a megfelelő védelmét, akik nem minden esetben képesek megérteni kihallgatásuk tartalmát, valamint annak elkerülése érdekében, hogy vitassák a kihallgatásokon elhangzottakat, és ezért a kikérdezés szükségtelen megismétlésére kerüljön sor, a szóban forgó kihallgatásokat audiovizuális felvételen rögzíteni kell. Ez nem vonatkozik a gyermek személyazonosságának megállapítását szolgáló kihallgatásra.
- (22) Ugyanakkor aránytalan lenne előírni, hogy az illetékes hatóságok minden körülmények között biztosítsák az audiovizuális felvétel készítését. Kellően figyelembe kell venni az ügy összetettségét, a feltételezett vagy vád szerinti bűncselekmény súlyát, valamint a lehetségesen kiszabható büntetést. A büntetőjogi felelősséget megállapító ítélet meghozatalát megelőzően szabadságától megfosztott gyermek bármilyen kihallgatásáról audiovizuális felvételt kell készíteni.
- (23) Az ilyen audiovizuális felvételeket csak az igazságügyi hatóságok és az eljárásban részt vevő felek számára kell hozzáférhetővé tenni. Emellett a gyermekek kihallgatását az érintettek életkorának és érettségi fokának megfelelő módon kell lefolytatni.
- (24) A költségmentességről való döntés kapcsán a tagállamoknak olyan szabályok kialakítására kell törekedniük, amelyek biztosítják a gyermekek ügyvédi segítség igénybevételéhez való jogának tényleges gyakorlását.
- (25) A gyermekek különösen kiszolgáltatott helyzetben vannak a fogva tartás tekintetében. Különleges erőfeszítéseket kell tenni azért, hogy elkerülhető legyen a gyermekek szabadságának elvonása, tekintettel az ezzel járó, a gyermekek fizikai, szellemi és szociális fejlődését érintő kockázatokra. Az illetékes hatóságoknak alternatív intézkedéseket kell fontolóra venniük, illetőleg elrendelniük, amennyiben ez a gyermek mindenek felett álló érdekét szolgálja. Az ilyen intézkedések közé tartozhat például a hatáskörrel rendelkező illetékes hatóságoknál való jelentkezési kötelezettség meghatározása, a meghatározott személyekkel való kapcsolatfelvételre vonatkozó korlátozás vagy a gyógykezeléseken és oktatási intézkedésekben való részvételre való kötelezés.
- (26) A szabadságuktól megfosztott gyermekek javára különleges védelmi intézkedéseket kell meghatározni. Nevezetesen biztosítani kell a felnőttektől elkülönítve történő fogva tartásukat, kivéve ha ez ellentétes a gyermek mindenek felett álló érdekével, az gyermek jogairól szóló ENSZ-egyezmény 37. cikke c) pontjának megfelelően. Ha egy fogva tartott gyermek betölti a 18. életévét, biztosítani kell annak lehetőségét, hogy indokolt esetben – figyelembe véve az eset sajátos körülményeit – folytatódjon az elkülönített fogva tartás. Tekintettel az állapotukból adódó kiszolgáltatottságra, különös figyelmet kell fordítani a gyermekek fogva tartásának módjára. A gyermekek számára biztosítani kell a szükségleteiknek megfelelő oktatási intézmények igénybevételét.
- (27) A gyermekekkel közvetlen kapcsolatban álló szakembereknek tekintettel kell lenniük a különböző korú gyermekek sajátos szükségleteivel, és ügyelniük kell arra, hogy az

eljárást ezekhez igazítsák. E célból a gyermekkel való bánásmódra vonatkozó speciális képzést kell számukra biztosítani.

- (28) Magánéletük védelme és a társadalomba való visszailleszkedésük elősegítése érdekében a gyermeket érintő ítéleteket a nyilvánosság kizárására mellett kell kihirdetni. Kivételes esetekben és a gyermek mindenek felett álló érdekének kellő figyelembevételét követően a Bíróság dönthet úgy, hogy a tárgyalást nyilvánossá kell tenni.
- (29) A gyermekek megfelelő segítsége és támogatása érdekében a szülői felelősség gyakorlója vagy egy más megfelelő nagykorú személy számára lehetővé kell tenni a gyanúsított vagy vádlott gyermek részvételével zajló bírósági tárgyalásokon való megjelenést.
- (30) A vádlott azon joga, hogy személyesen jelen legyen a tárgyaláson, –az emberi jogok és alapvető szabadságok védelméről szóló egyezménynek az Emberi Jogok Európai Bírósága által értelmezett 6. cikkében előírt, tisztességes eljáráshoz való jogon alapul.
- (31) Az ezen irányelv által biztosított jogokat alkalmazni kell az európai elfogatóparancshoz kapcsolódó eljárások hatálya alatt álló gyermekekre a végrehajtó tagállambeli letartóztatásuk időpontjától kezdve.
- (32) Bármely, ezen irányelv által biztosított egyéni értékelést, orvosi vizsgálatot és audiovizuális felvételt ingyenesen kell biztosítani a gyermek számára.
- (33) Annak érdekében, hogy nyomon követhető és értékelhető legyen ennek az irányelvnek a hatékonysága, a tagállamoknak adatokat kell gyűjteniük az ezen irányelvben meghatározott jogok alkalmazásának vonatkozásában. A releváns adatok magukban foglalják az igazságügyi hatóságok és a bűnüldöző szervek által rögzített adatokat, valamint lehetőség szerint az egészségügyi és a szociális jóléti szolgálatok által összeállított adminisztratív adatokat, különös tekintettel az ügyvédi segítséget igénybe vevő gyermekek száma, az elvégzett egyéni értékelések száma, az audiovizuális felvételen rögzített kihallgatások száma, valamint a szabadságuktól megfosztott gyermekek száma vonatkozásában.
- (34) Ez az irányelv tiszteletben tartja az Európai Unió Alapjogi Chartája és az emberi jogok és alapvető szabadságok védelméről szóló egyezmény által elismert jogokat és elveket, köztük a kínzás, az embertelen és megalázó bánásmód tilalmát, a szabadsághoz és a személyi biztonságához való jogot, a magán- és családi élet tiszteletben tartásához való jogot, a személyi sérthetlenséghez való jogot, a gyermekek jogait, a fogyatékkal élő személyek beilleszkedését, a hatékony jogorvoslathoz és a tisztességes eljáráshoz való jogot, az ártatlanság vélelmét, valamint a védelemhez való jogot. Ezt az irányelvet az említett jogokkal és elvekkel összhangban kell végrehajtani.
- (35) Ez az irányelv minimumszabályokat állapít meg. A tagállamok kiterjeszthetik az ezen irányelvben meghatározott jogokat annak érdekében, hogy magasabb szintű védelmet nyújtsanak. A védelem magasabb szintje nem akadályozhatja a bírósági határozatok kölcsönös elismerését, amelynek a megkönnyítése e minimumszabályok célja. A védelem szintje soha nem lehet alacsonyabb az Európai Unió Alapjogi Chartájában és az emberi jogok és alapvető szabadságok védelméről szóló egyezményben biztosított normáknál, az Emberi Jogok Európai Bíróságának és az Európai Unió Bíróságának releváns ítélkezési gyakorlatában adott értelmezésnek megfelelően.
- (36) Mivel ezen irányelv célját, nevezetesen a büntetőeljárások során gyanúsított vagy vádlott gyermekeket megillető eljárási biztosítékokra vonatkozó minimumkövetelmények megállapítását a tagállamok nem tudják kellőképpen

megvalósítani, és ezért az intézkedés terjedelme miatt uniós szinten jobban megvalósítható, az Unió az Európai Unióról szóló szerződés 5. cikkében megállapított szubszidiaritás elvének megfelelően intézkedéseket hozhat. Az említett cikkben foglalt arányosság elvének megfelelően ez az irányelv nem lépi túl az e célok eléréséhez szükséges mértéket.

- (37) [Az Európai Unióról szóló szerződéshez és az Európai Unió működéséről szóló szerződéshez mellékelt, az Egyesült Királyság és Írország helyzetéről szóló (21. sz.) jegyzőkönyv 3. cikkével összhangban e tagállamok részt kívánnak venni ezen irányelv elfogadásában és alkalmazásában] VAGY [Az Európai Unióról szóló szerződéshez és az Európai Unió működéséről szóló szerződéshez mellékelt, az Egyesült Királyság és Írország helyzetéről szóló (21. sz.) jegyzőkönyv 1. és 2. cikkével összhangban és e jegyzőkönyv 4. cikkének sérelme nélkül e tagállamok nem vesznek részt ezen irányelv elfogadásában, az irányelv nem kötelezi őket, és az irányelv vagy annak alkalmazása számukra nem kötelező]²⁷.
- (38) Az Európai Unióról szóló szerződéshez és az Európai Unió működéséről szóló szerződéshez csatolt, Dánia helyzetéről szóló (22. sz.) jegyzőkönyv 1. és 2. cikkével összhangban Dánia nem vesz részt ezen irányelv elfogadásában, és az irányelv vagy annak alkalmazása számára nem kötelező.
- (39) A tagállamoknak és a Bizottságnak a magyarázó dokumentumokról szóló, 2011. szeptember 28-i együttes politikai nyilatkozatával²⁸ összhangban a tagállamok vállalták, hogy az átültető intézkedéseikről szóló értesítéshez indokolt esetben mellékelnek egy vagy több olyan dokumentumot, amely megmagyarázza az irányelv egyes elemei és az azt átültető nemzeti jogi eszköz megfelelő részei közötti kapcsolatot. Ezen irányelv tekintetében a jogalkotó úgy ítéli meg, hogy ilyen dokumentumok átadása indokolt,

²⁷ Az irányelv e preambulumbekzdésének végleges szövege – a (21. sz.) jegyzőkönyv rendelkezéseinek megfelelően – attól függ majd, hogy az Egyesült Királyság és Írország milyen álláspontra helyezkedik.

²⁸ HL C 369., 2011.12.17., 14. o.

ELFOGADTA EZT AZ IRÁNYELVET:

1. cikk

Tárgy

Ez az irányelv minimumszabályokat állapít meg a büntetőeljárásokban gyanúsított vagy vádlott gyermekek, valamint olyan gyermekek vonatkozásában, akik esetében a 2002/584/IB tanácsi kerethatározat²⁹ (a továbbiakban: az európai elfogatóparancs) szerinti átadási eljárás van folyamatban.

2. cikk

Hatály

- (1) Ez az irányelvet a büntetőeljárás hatálya alatt álló gyermekekre a valamely bűncselekmény elkövetésével való meggyanúsítás vagy -vádolás időpontjától kezdve a büntetőeljárás lezárásáig alkalmazandó.
- (2) Ez az irányelv az európai elfogatóparancshoz kapcsolódó eljárások hatálya alá tartozó gyermekekre a végrehajtó tagállamban fogatosított letartóztatásuk időpontjától kezdve alkalmazandó.
- (3) Ez az irányelvet alkalmazandó az (1) bekezdésben említett, büntetőeljárás hatálya alatt álló azon gyanúsított vagy vádlott személyekre, illetőleg a (2) bekezdésben említett, az európai elfogatóparancshoz kapcsolódó eljárások hatálya alá tartozó azon személyekre, akik az említett eljárások kezdetén még gyermeknek minősültek, azok folyamán azonban már nem minősülnek gyermeknek.
- (4) Ezt az irányelvet alkalmazni kell a gyanúsítottól vagy vádlottól eltérő olyan gyermekekre is, akik a rendőrség vagy más bűnüldöző vagy igazságszolgáltatási hatóság általi kihallgatás során gyanúsítottá vagy vádlottá válnak.
- (5) Ez az irányelv nem érinti a büntetőjogi felelősséghez kapcsolódó életkorra vonatkozó nemzeti szabályokat.

3. cikk

Fogalom meghatározás

Ennek az irányelvnek az alkalmazásában a „gyermek”: a 18. életévét be nem töltött személy.

4. cikk

A gyermekek tájékoztatáshoz való joga

- (1) A tagállamok biztosítják, hogy a gyermekeket haladéktalanul tájékoztassák a 2012/13/EU irányelvnek megfelelő jogaikról. Továbbá tájékoztatni kell őket a következő, ugyancsak a 2012/13/EU irányelv hatálya alá tartozó jogokról:

²⁹ A Tanács 2002. június 13-i 2002/584/IB kerethatározata az európai elfogatóparancsról és a tagállamok közötti átadási eljárásokról, HL L 190., 2002.7.18., 1. o.

1. a szülői felelősség gyakorlójának tájékoztatásához való jog, az 5. cikk értelmében;
 2. az ügyvédi segítség igénybevételéhez való jog, a 6. cikk értelmében;
 3. az egyéni értékeléshez való jog, a 7. cikk értelmében;
 4. az orvosi vizsgálathoz való jog, a 8. cikk értelmében;
 5. a szabadsághoz való jog, és fogva tartás esetén a különleges bánásmódhoz való jog, a 10. és a 12. cikk értelmében;
 6. a magánélet védelméhez való jog, a 14. cikk értelmében;
 7. az ahhoz való jog, hogy szülői felelősség gyakorlója részt vehessen a bírósági tárgyalásokon, a 15. cikk értelmében;
 8. a tárgyaláson való személyes jelenléthez való jog, az 16. cikk értelmében;
 9. a költségmentességhez való jog, a 18. cikk értelmében.
- (2) A tagállamok biztosítják, hogy a 2012/13/EU irányelv szerint a szabadságuktól megfosztott gyermekek rendelkezésére bocsátandó, jogokról szóló levél tartalmazza az ezen irányelv hatálya alá tartozó jogokat.

5. cikk

A gyermek ahhoz való joga, hogy a szülői felelősség gyakorlóját tájékoztassák

A tagállamok biztosítják, hogy a gyermek feletti szülői felelősség gyakorlója, vagy abban az esetben, ha ez ellentétes a gyermek mindenek felett álló érdekével, egy más megfelelő nagykorú személy megkapja a gyermeknek a 4. cikkel összhangban nyújtott tájékoztatást.

6. cikk

Az ügyvédi segítség kötelező igénybevételéhez való jog

- (1) A tagállamok biztosítják, hogy a gyermekeket – a 2013/48/EU irányelvvel összhangban – a büntetőeljárás teljes időtartama alatt ügyvédi segítségben részesüljenek. Az ügyvédi segítség igénybevételéhez való jogról nem lehet lemondani.
- (2) Az ügyvédi segítség igénybevételéhez való jog azon büntetőeljárásra is alkalmazandó, amely adott esetben az ügyész általi jogerős megszüntetéssel zárul, miután a gyermek megfelelt bizonyos feltételeknek.

7. cikk

Az egyéni értékeléshez való jog

- (1) A tagállamok biztosítják, hogy tekintetbe veszik a gyermek sajátos szükségleteit a védelem, oktatás, képzés és a társadalomba való visszailleszkedés vonatkozásában.
- (2) E célból a gyermekeket egyénileg kell értékelni. Az értékelésnek különösen tekintettel kell lennie a gyermek személyiségére és érettségi fokára, valamint gazdasági és társadalmi hátterére.

- (3) Az egyéni értékelést az eljárás megfelelő szakaszában, de minden esetben a vádemelést megelőzően kell elvégezni.
- (4) Az egyéni értékelés terjedelme és részletei eltérhetnek az ügy körülményeitől, a feltételezett bűncselekmény súlyától, illetőleg a kiszabott büntetés mértékétől függően, amennyiben a gyermeket a feltételezett bűncselekmény elkövetésében bűnösnek találják, függetlenül attól, hogy a gyermek korábban a tagállami hatóságok látókörébe került-e büntetőeljárások kapcsán.
- (5) Az egyéni értékeléseket a gyermek szoros bevonása mellett kell elkészíteni.
- (6) Az egyéni értékelés alapjául szolgáló körülmények jelentős mértékű megváltozása esetén a tagállamok biztosítják, hogy az egyéni értékelést a büntetőeljárás során naprakésszé tegyék.
- (7) A tagállamok eltérhetnek az (1) bekezdésben meghatározott kötelezettségtől, ha az ügy körülményeit figyelembe véve az egyéni értékelés elvégzése nem tekinthető arányosnak, függetlenül attól, hogy a gyermek korábban a tagállami hatóságok látókörébe került-e büntetőeljárások kapcsán.

8. cikk

Az orvosi vizsgálatához való jog

- (1) A szabadságuktól megfosztott gyermekek esetében a tagállamok biztosítják, hogy a gyermek jogosult az orvosi vizsgálat igénybevételére különösen annak érdekében, hogy felmérjék általános szellemi és fizikai állapotát annak megállapítása céljából, hogy képes-e részt venni a kihallgatáson vagy a nyomozati vagy bizonyítékgyűjtési eljárásokban, illetőleg szembenézni a vele szemben meghozott vagy tervezett intézkedésekkel.
- (2) A következő személyek jogosultak arra, hogy kérjék az orvosi vizsgálat elvégzését:
 - a) a gyermek,
 - b) a szülői felelősség gyakorlója vagy az 5. cikkben említett megfelelő nagykorú személy;
 - c) a gyermek ügyvédje.
- (3) Az orvosi vizsgálat következtetéseit írásban kell rögzíteni.
- (4) A tagállamok biztosítják, hogy az orvosi vizsgálatot szükség esetén megismétlik.

9. cikk

A gyermekek kihallgatása

- (1) A tagállamok biztosítják, hogy a gyermeknek – a rendőrség vagy valamely más bűnüldözési vagy igazságügyi hatóság általi – vádemelést megelőző kihallgatásáról audiovizuális felvétel készül, kivéve, ha ez az intézkedés aránytalan, tekintettel az ügy összetettségére, a feltételezett bűncselekmény súlyára és a lehetségesen kiszabható büntetésre.
- (2) A gyermekek kihallgatásáról minden esetben audiovizuális felvételt kell készíteni akkor, amikor a gyermek szabadságát elvonják, függetlenül attól, hogy a büntetőeljárás milyen szakaszában van.

- (3) Az (1) bekezdés nem érinti azt a lehetőséget, hogy kérdéseket tegyenek fel a gyermek személyazonosságának megállapítására, és ennek során mellőzzék az audiovizuális felvétel készítését.

10. cikk

A szabadsághoz való jog

- (1) A tagállamok biztosítják, hogy a büntetőjogi felelősséget megállapító ítélet meghozatala előtt a gyermekekkel szemben szabadságelvonással járó intézkedés alkalmazására csak a legvégső esetben, és a lehető legrövidebb időtartam vonatkozásában kerül sor. Megfelelően figyelembe kell venni a gyermek életkorát és sajátos helyzetét.
- (2) A tagállamok biztosítják, hogy a bíróság rendszeresen felülvizsgál minden, a büntetőjogi felelősséget megállapító ítéletet megelőző a gyermekekkel szemben szabadságelvonással járó intézkedést.

11. cikk

Alternatív intézkedések

- (1) A tagállamok biztosítják, hogy amennyiben a szabadságelvonással járó intézkedéshez szükséges feltételek megvalósulnak, az illetékes hatóságok – amennyiben csak lehetséges – kötelesek alternatív intézkedéseket fogatosítani.
- (2) Az alternatív intézkedések különösen a következőket foglalhatják magukban:
- a) a gyermek kötelezése egy meghatározott helyen való tartózkodásra,
 - b) a bizonyos személyekkel való érintkezés korlátozása,
 - c) jelentkezési kötelezettség a hatáskörrel rendelkező hatóságoknál,
 - d) gyógykezelésen vagy elvonókúrán való részvétel,
 - e) oktatási intézkedésekben való részvétel.

12. cikk

A különleges bánásmódhoz való jog szabadságelvonás esetén

- (1) A tagállamok biztosítják, hogy a gyermekeket a nagykorú személyektől elkülönítve tartják fogva, kivéve, ha ez ellentétes a gyermek mindenképp fellelő érdekével. Ha egy fogva tartott gyermek betölti a 18. életévét, a tagállamoknak biztosítaniuk kell annak lehetőségét, hogy indokolt esetben – figyelembe véve a fogva tartott személy sajátos körülményeit – folytatódjon az elkülönített fogva tartás.
- (2) A tagállamok a szabadságelvonás időtartama alatt minden megfelelő intézkedést megtesznek, hogy:
- a) megőrizték és biztosítsák a gyermek egészségét és testi fejlődését,
 - b) biztosítsák a gyermek oktatáshoz és képzéshez való jogát,
 - c) biztosítsák a családi élethez való jog hatékony és rendszeres gyakorlását, beleértve a családi kapcsolatok fenntartását,

- d) elősegítsék a gyermek fejlődését és a társadalomba való jövőbeni beilleszkedését.

13. cikk

Az ügyek kellő időben történő, gondos kezelése

- (1) A tagállamok gondoskodnak arról, hogy a gyermekeket érintő büntetőeljárásokat sürgősséggel és kellő gondossággal kezeljék.
- (2) A tagállamok biztosítják a gyermekek életkorának, sajátos szükségleteinek, érettségi fokának és értelmi fejlettségének megfelelő bánásmódot, szem előtt tartva az esetleges kommunikációs nehézségeket.

14. cikk

A magánélet védelméhez való jog

- (1) A tagállamok biztosítják, hogy a gyermekeket érintő büntetőeljárásokra a nyilvánosság kizárása mellett kerül sor, kivéve, ha – a gyermek mindenképp felett álló érdekének megfelelő megfontolását követően – kivételes körülmények indokolják az ettől való eltérést.
- (2) A tagállamok biztosítják, hogy az illetékes hatóságok megfelelő intézkedéseket tesznek a büntetőeljárás során a gyermekek és családtagjaik magánéletének védelmére, beleértve azok nevét és képi ábrázolását. A tagállamok biztosítják, hogy az illetékes hatóságok ne tegyenek közzé olyan információkat, amelyek lehetővé teszik a gyermek személyazonosságának megállapítását.
- (3) A tagállamok biztosítják, hogy a 9. cikk (1) bekezdésében említett nyilvántartásokat nem teszik közzé.

15. cikk

A szülői felelősség gyakorlójának a bírósági tárgyalásokon való részvételhez való joga

A tagállamok biztosítják, hogy a szülői felelősség gyakorlója vagy az 5. cikkben említett más megfelelő nagykorú személy jogosult legyen a gyermeket érintő bírósági tárgyalásokon való részvételre.

16. cikk

A gyermekek személyes jelenléthez való joga azon a tárgyaláson, amelynek célja bűnösségük kérdésének vizsgálata

- (1) A tagállamok biztosítják, hogy a gyermek jelen legyen a tárgyaláson.
- (2) A tagállamok biztosítják, hogy olyan esetekben, amikor a gyermekek nem voltak jelen a bűnösségüket megállapító határozat meghozatalát eredményező tárgyaláson, joguk legyen egy olyan eljáráshoz, amelyen részt vehetnek, amelyen sor kerül az ügy újbóli, érdemi vizsgálatára – beleértve az új bizonyítékokat –, és az eljárás eredményeként megváltoztathatják az eredeti határozatot.

17. cikk

Az európai elfogatóparancshoz kapcsolódó eljárások

- (1) A tagállamok biztosítják, hogy a keresett gyermeket a végrehajtó tagállamban az európai elfogatóparancshoz kapcsolódó eljárások szerinti letartóztatásukat követően megilletik a 4., 5., 6., 8., 10., 11., 12., 14., 15. és 18. cikkben említett jogok.
- (2) A 2002/584/IB kerethatározat 12. cikkének sérelme nélkül a végrehajtó hatóságok meghoznak minden intézkedést annak érdekében, hogy korlátozzák az európai elfogatóparancshoz kapcsolódó eljárások hatálya alatt álló gyermekek szabadságelvonásának időtartamát.

18. cikk

A költségmentességhez való jog

A tagállamok biztosítják, hogy a költségmentességre vonatkozó nemzeti jog garanciát nyújt az ügyvédi segítség igénybevételéhez való, a 6. cikkben említett jog hatékony érvényesítésére.

19. cikk

Képzés

- (1) A tagállamok biztosítják, hogy az igazságügyi és a bűnüldöző hatóságoknak, valamint a büntetés-végrehajtási intézményeknek a gyermekeket érintő ügyeket kezelő alkalmazottai, illetve felügyelői a gyermekeket érintő büntetőeljárás területén képzett szakemberek legyenek. Különleges képzést kell biztosítani számukra, amely felöleli a gyermekek törvényben meghatározott jogait, a megfelelő kihallgatási technikákat, a gyermekpszichológiát, a gyermekhez képességeihez igazított kommunikációt és a pedagógiai készségeket.
- (2) A tagállamok biztosítják, hogy a gyermekek védelmét ellátó ügyvédek is részesülnek ilyen képzésben.
- (3) A tagállamok a közszolgályaikon keresztül vagy a gyermekeket segítő szervezetek finanszírozása révén ösztönöznék azon kezdeményezésekre, amelyek célja, hogy a gyermekek számára segítő és helyreállító igazságszolgáltatási szolgáltatásokat nyújtó személyek a gyermekekkel való kapcsolatuknak megfelelő szintű képzést kapjanak, és betartsák azon szakmai előírásokat, amelyeknek az a célja, hogy pártatlanul, tisztelettel és szakértelemmel nyújtsák az említett szolgáltatásokat.

20. cikk

Adatgyűjtés

- (1) A tagállamok legkésőbb [...] -ig, majd azt követően háromévenként az ezen irányelvben meghatározott jogok érvényesítésére vonatkozó adatokat nyújtanak a Bizottságnak.
- (2) Ezen adatoknak tartalmazniuk kell különösen az ügyvédi segítséget igénybe vevő gyermekek, az elvégzett egyéni értékelések, az audiovizuális felvételen rögzített kihallgatások, valamint a szabadságuktól megfosztott gyermekek számát.

21. cikk

Költségek

A tagállamok az eljárás kimenetelétől függetlenül fedezik a 7., 8. és 9. cikk alkalmazásából adódó költségeket.

22. cikk

Csökkentést kizáró rendelkezés

Ezen irányelv rendelkezései nem értelmezhetők úgy, hogy alapot teremtenek a Chartában, az EJEE-ben, illetve a nemzetközi jog más alkalmazandó rendelkezéseiben, és különösen a gyermek jogáról szóló ENSZ-egyezményben, vagy a tagállamok jogszabályaiban biztosított, magasabb szintű védelmet nyújtó jogok és eljárási biztosítékok korlátozására vagy az azoktól való eltérésre.

23. cikk

Átültetés

- (1) A tagállamok legkésőbb az ezen irányelv [közzétételét követő huszonnégyszázötven napon belül] hatályba léptetik azokat a törvényi, rendeleti és közigazgatási rendelkezéseket, amelyek szükségesek ahhoz, hogy ennek az irányelvnek megfeleljenek. E rendelkezések szövegét haladéktalanul közlik a Bizottsággal.
- (2) Amikor a tagállamok elfogadják ezeket az intézkedéseket, azokban hivatkozniuk kell erre az irányelvre, vagy azokhoz hivatalos kihirdetésük alkalmával ilyen hivatkozást kell fűzni. A hivatkozás módját a tagállamok határozzák meg.
- (3) A tagállamok közlik a Bizottsággal nemzeti joguknak azokat a rendelkezéseit, amelyeket az ezen irányelv által szabályozott területen fogadnak el.

24. cikk

Hatálybalépés

Ez az irányelv az *Európai Unió Hivatalos Lapjában* való kihirdetését követő huszadik napon lép hatályba.

25. cikk

Címzettek

Ennek az irányelvnek a Szerződéseknek megfelelően a tagállamok a címzettjei.

Kelt Brüsszelben, -án/-én.

*az Európai Parlament részéről
az elnök*

*a Tanács részéről
az elnök*